

Het betere combinatiespel

H.J. van de Wiel

NEN 7777 (2003)

Laboratoriummonster / monster	Prestatiekenmerk	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5	Dag 6	Dag 7	Dag 8
laboratoriummonster 1	herhaalbaarheid / reproduceerbaarheid	XX				X			
laboratoriummonster 2	herhaalbaarheid / reproduceerbaarheid	X				XX			
laboratoriummonster 3	herhaalbaarheid / reproduceerbaarheid		XX				X		
laboratoriummonster 4	herhaalbaarheid / reproduceerbaarheid		X				XX		
laboratoriummonster 5	herhaalbaarheid / reproduceerbaarheid			XX				X	
laboratoriummonster 6	herhaalbaarheid / reproduceerbaarheid			X				XX	
laboratoriummonster 7	herhaalbaarheid / reproduceerbaarheid				XX				X
laboratoriummonster 8	herhaalbaarheid / reproduceerbaarheid				X				XX
laboratoriummonster nabij aantoonbaarheidsgrens	aantoonbaarheid	X	X	X	X	X	X	X	X
referentiemateriaal	juistheid	X	X	X	X	X	X	X	X
standaard	modelafwijking	X	X	X	X	X	X	X	X
monster(s) / monster(s) met afwijkende matrix	selectiviteit	XX							
monster(s) / monster(s) onder afwijkende omstandigheden	robuustheid	XX							

Juistheid

omgaan met een probleem dat er niet zou moeten zijn

H.J. van de Wiel

GUM (de bijbel voor meetonzekerheid) over juistheid

- GUM 3.2.4
It is assumed that the result of a measurement has been corrected for all recognized significant *systematic effects* and that every effort has been made to identify such effects.
- GUM ontraadt het gebruik van meetmethoden met een juistheidsprobleem en gaat daarom niet in op het omgaan met juistheidsproblemen.
- Praktijk: volop juistheidsproblemen.
- GUM kiest voor de academische opstelling.

Waarom niet corrigeren voor syst. effecten

- voor correctie zijn extra (dure) metingen nodig:
  - correctie voor interferenten
  - correctie voor matrixeffecten
- er valt te leven met systematische effecten

RvA over juistheid i.v.m. meetonzekerheid

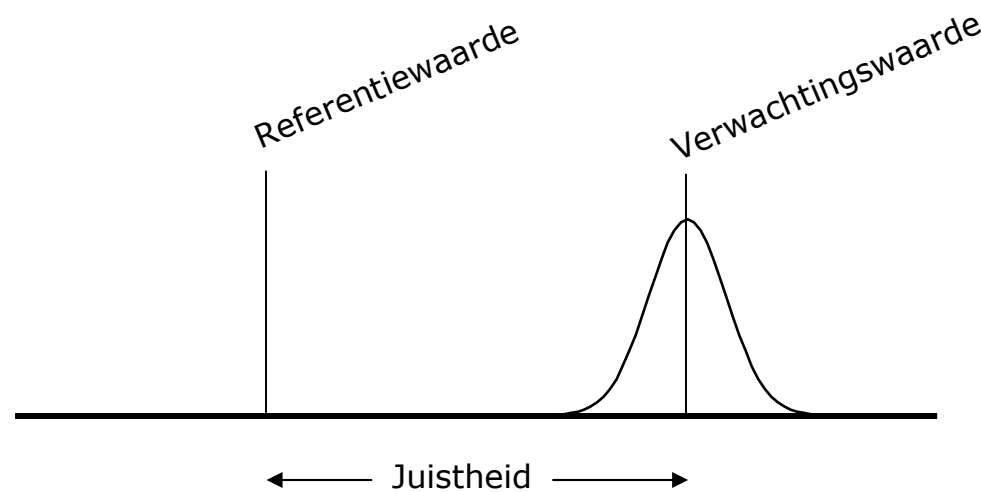

- Reproduceerbaarheid én juistheid behandelen
- Juistheid negeren OK, als aantoonbaar geen effect

Wat is juistheid?

- Verschil tussen verwachtingswaarde en referentiewaarde

Leeftijd op zicht: hoe oud is hij/zij?

Juistheid van metingen

Leeftijdsschatting van volwassen Nederlanders

- de vraag: hoe groot is de juistheid van de schatting van de leeftijd van de volwassen Nederlandse bevolking
- de analisten: panel van ervaren, ingeburgerde landgenoten
- de monsters: de volwassen Nederlandse bevolking
- er is geen voorkennis over individuen
- opdracht aan panel: zo goed mogelijke schatting

Kandidaat nr.1

---

43 jaar

Kandidaat nr.2

---

42 jaar

Kandidaat nr.3

---

42 jaar

Kandidaat nr.4

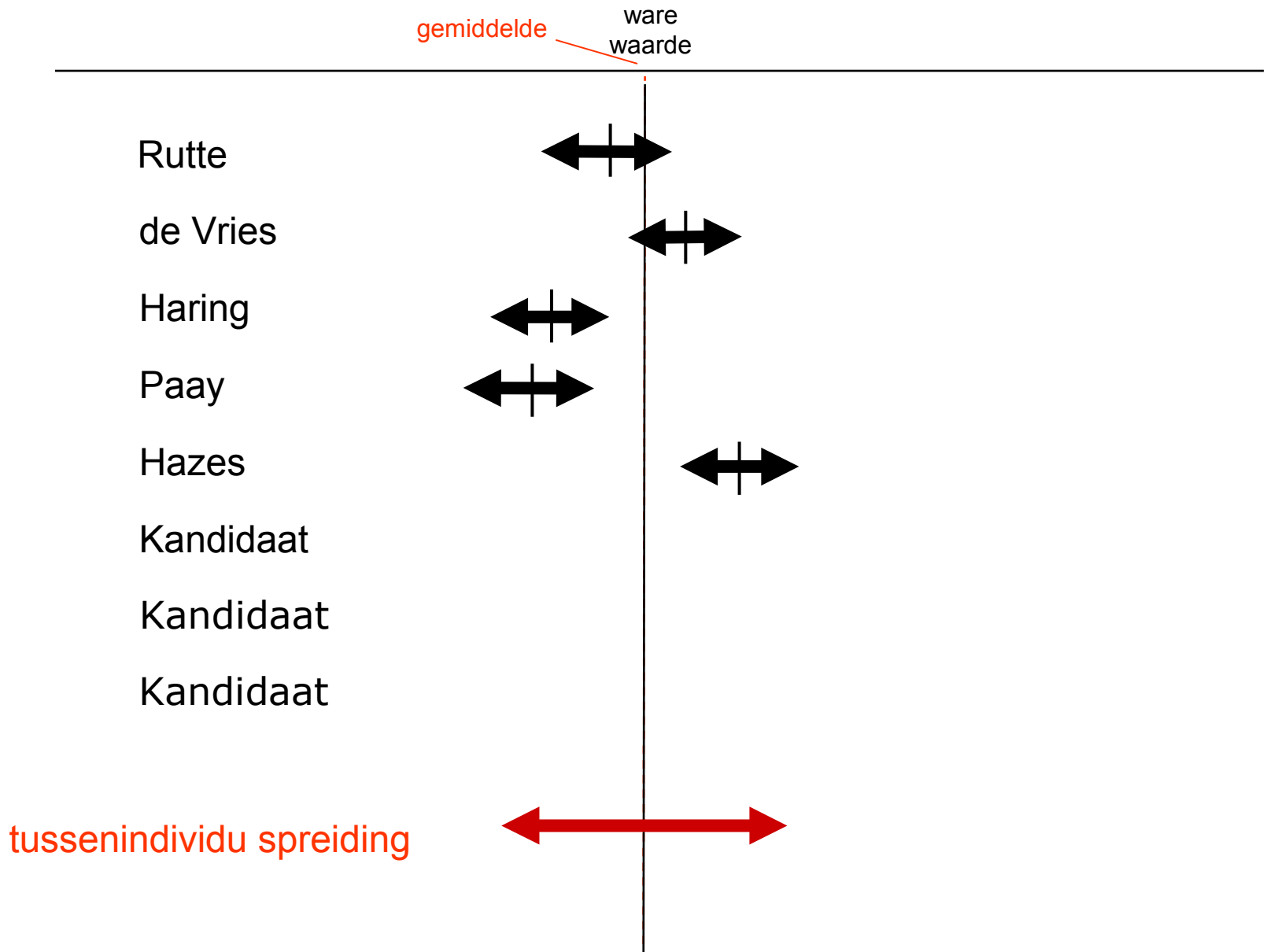
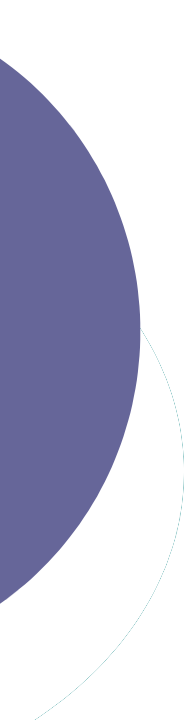
60 jaar

Kandidaat nr.5

---

53 jaar

Antwoord op de vraag ...

- Vraag: hoe groot is de juistheid van de schatting van de leeftijd van volwassen Nederlanders als groep?
- Antwoord: verwaarloosbaar klein!
- Vervolgvraag: hoe groot is de juistheid van de schatting van de leeftijd van *individuele* volwassen Nederlanders?
- Antwoord: varieert van -5 j (?) tot +5 j (?); (tussenindividu spreiding).

Ingewortelde analytische praktijk (helaas)

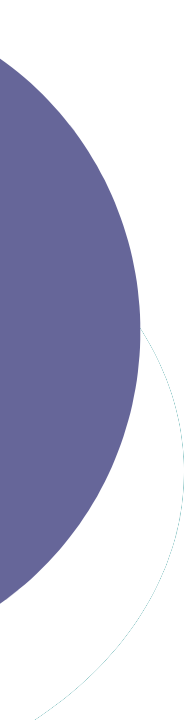

- Men neme een CRM en analysere dit achtmaal:
  - bereken de juistheid uit gemiddelde en referentiewaarde
  - bereken de intralabreproduceerbaarheid uit de spreiding
- Waarvoor is deze juistheid representatief:
  - voor het CRM zelf
  - niet voor de praktijkmonsters behalve als deze zich analytisch nagenoeg hetzelfde gedragen (meestal niet zo)
  - overschattend voor de praktijkmonsters als de juistheid voor het CRM op voorhand overschattend is.

De betere werkwijze

- Daar waar variabiliteit verwacht mag worden neem meer (referentie)monsters is bewerking:
  - gemiddelde terugvinding van addities aan monsters
  - gemiddelde juistheid van meer referentiematerialen
- Alleen daar waar weinig variabiliteit verwacht wordt voldoet één referentiemateriaal

RESOURCES

